

letih dosegel vsaj ono stopnjo sposobnosti, ki to je imel ko je ostavil zavod. Toda koliko truda in časa je še treba, da se povsne tja, kjer naj bi stal danes vsak učitelj tako glede na strokovno znanje, kakor tudi z ozirom na splošno izobrazbo.

Zdi se mi pa tudi edino pravilno da skrb mlad učitelj v začetku svojega službovanja v prvi vrsti za svojo izobrazbo da se posveti z vso vnetostjo svojemu poklicu v ožjem smislu. Posebno se mi vidi to potrebno danes, ko zahteva šola celega moža, ko je treba mnogokrat jeklene volje in železnih živcev, da v teh obupnih razmerah z uspehom ovladamo iz src nam izročene mladine raznovrstne plevel in strup, ki se je tako strahotno razpela pod vplivom splošne demoralizacije sedanjosti. Slaba je usluga narodu in državi cepiti svoje telesne in duševne moči na kvar šoli in poklu. Dvema gospodoma je težko služiti in polovičarstvo ni nikoli nič prida. Razume se pa, komur izven njegovega poklica še preostala časa in moči, kdor je v današnjih časih nekaj »človek in pol«, da sodeluje tudi drugod, da pomaga pri vzgoji in izobraževanju širših plasti naroda, kakaj »kar more to mož je storiti dolžan!« Sicer pa vzgoja naroda ni le monopol učiteljskega stanu ampak dolžnost inteligence sploh.

V zadnjem času je takozvano izvenšolsko prosvetno delovanje nekaterih mlajših tovarišev mnogo več škodovalo nego koristilo. V svoji ognjevitvi nepreudarnosti se je zaletel marsikateri predaleč, hotel kar čez noč vse preobrniti in prenoviti, a je s tem zelo škodoval stvar, svojemu ugledu, kakor tudi vsemu

stanu. Bolje je, čakati zrelejših let in prepuštili vsa vodstva starejšim, izkušenim, kajti lažje je pričeti popolnoma iznova, nego popravljati napake.

Mislím da bi bili vredni upoštevanja navedeni vzroki naše »indolence«, zakaj večina nas prizadetih sama najbolj trpi, da ne more že koj izpočetka vršiti svojega poklica kot pravi narodni učitelji, kakor smo nekoč sanjali. Ne oporekam pa, da je treba tu in tam včasih graje. Toda nekaj plevla je med pšenico zmiraj, je bil in bode in naravno je tudi, da se ob slabih letinah polavi v večji množini.

P. Bogovič:

Učitelji - ministri.

(Dalje.)

Dmitrov

I ako maleni broj, ipak ima i u malem narodu ljudi, koji su sebi jačinom svoga uma prokrcili put kroz najgore životne neprilike i podigli se na najviša mesta. Jedan između takvih je i bugarski učitelj Dmitrov. Mnogo je godina učiteljeval u zapuštenim krajevima Makedonije. Borio se sa svim mogućim neprilikama, ali nikad nije klonuo. U njemu je uvek plamtio veliki idealizam, živo rodoljublje do svoje domovine i jaka volja za rad, za narod. U Stamboljskijevom kabinetu bio je ministar unutarnjih dela. Izdao je naredbu o progoni makedonskog komiteta. »Makedonstvujušci« osvete mu se, prošle godine, atentatom i on plati svoju požrtvovnost i ljubav za narod, svojim životom.

(Dalje prih.)

vanju učnih knjig za pouk in vzgojo v narodnih šolah. Zaradi tega se zahteva, da se odpravi monopol na učne knjige za narodne šole, ker je škodljiv za povzdigo pouka v narodnih šolah, ter naj se dovoli svobodno tekmovalstvo, ki pomaga k povzdigu pouka v narodnih šolah.

Monopol na šolske knjige je preostanek iz starih reakcionarnih časov svobodno tekmovalstvo pa znači in omogoča potrebni napredek.

(Dalje prih.)

Ferijalni Savez učiteljstva.

KAJ PRIČAKUJE DIJAŠTVO OD UČITELJSTVA V F. S.?

(Konec.)

Da pa bo to mogoče, mora prihajati srednješolski pomladnik na zavode že upoznan z F. S.; treba je, da učiteljstvo že preje omogočuje golemim ljudskim šol delovanje v F. S., kajti oni imajo isto pravico do F. S., katere se pa pač preje ne bodo mogli posluževati, dokler jih ne vzamejo pri tem učitelji — sami člani F. S. v okrilje.

Pristop učiteljstva je F. S. zelo prihljal realizaciji njegovih načrtov v ferijalnih ugodnostih. Prepričan sem da bodo v šolah vseh večjih krajev naše države nameščena svratišča F. S. S tem bodo prenehala doslej običajna potovanja na daleč z železnico, ki dijaštvu poleg površnega in splošnega poznavanja naših krajev donášajo le napore, kar pa ni namen F. S. Omogočani bodo res pristrčni stiki med članstvom F. S.; zginile bodo ostre stanovske razlike učiteljstva pa bo v dijaštvu ki bo v bodoče zasedlo važna mesta v državni upravi in v javnem življenju, imelo pristrčne prijatelje in zagovornike učiteljskih interesov.

Zmanjšana pa bo s tem ona velepomembnost vozne olajšave radi katere je doslej ugled F. S. padel in raste vzporedno z vsakokratnimi izpremembami v Min. Saobračala.

Glavna naloga učiteljstva bo pospeševanje društvenega razvoja, predvsem pa nadziranje obnašanja ferijalcev na njihovih ferijalnih potovanjih: vsaka njiva ima svoj oblev. Tudi F. S. se je moral doslej otapati z njim. Kaj je pomagala delavnost upravnih organov F. S. med letom, ko pa je nemarnost nekaterih uničila vse uspehe F. S. med počitnicami. Obstojačo proti nim sicer stroge odredbe toda kaj ko jih ni nihče vršil. Član dobrotvor F. S., pri katerem se je nerednost izvršila, se je čutil kvečjemu osebno, ne pa kot član F. S. ušel, je odbil za nadaljne dobrotvorstvo mesto da bi ukrenil potrebne korake za zaščito družinskih interesov.

Učiteljstvo bo sedaj vršilo to dolžnost, F. S. mu bo dal na razpolago vsa najostrejša sredstva s pomočjo katerih bo učiteljstvo enkrat za vselej onemogočilo take stvari, ki bi jemale F. S.-u ugled, kakor ga zasluži.

Treba je urediti v bodoče razmerje med učiteljstvom in dijaštvom v F. S. Učiteljstvo je pristopilo v F. S. v organizacijo, ki si je svoj ustroj tekot let po potrebi prakse preuredila in izpopolnila. Učiteljstvo naj prilagodi svoje zahteve do sedanjemu ustroju F. S., kakor bo F. S. na najširši podlagi upošteval potem položaj učiteljstva. V bistvu nedotaknjeni je treba pustiti ustanove, ki so se za F. S. izkazale eminentno važne, kakor kongres, pokrajinske zbornice in pokrajinske poverjenike.

Ako velja za koga, da mu je vršiti svojo dolžnost, ne samo kolikor mora, ampak kolikor snoh more velja to za učitelja.

Učiteljstvo vrši svojo vzgojno nalogo i izven šole v F. S., a to mu je predvsem omogočeno v skupnih Pokrajinskih zborih (nekakih širših svetov P. F. S. iz pokrajine) in v skupnem kongresu. Ostalo se bo uredilo naravno po številčnem razmerju glasov. Organizacija potrebuje enotnosti: težko da bi F. S. pristal na ločene upravne jedinice, v katerih bi tičale kralj razkroja. To zadevo bo uredil III. kongres F. S. ki se bo vršil okoli 17. avgusta 1923 v Beogradu: tega se bodo kot enakopravni člani udeležili že delegati učiteljstva P. F. S. Želeli pa je da se preje udeležijo oficijelno IV. Pokrajinskega zbora za Slovenijo, na katerem bodo P. F. S. iz Slovenije dne 31. junija uredile program ki ga bodo zastopale na kongresu: uam, da se bodo posvetovanja med zastopnikom učiteljstva P. F. S., g. učit. Šemetom in med U. O. F. S. že v toliko razvila, da bomo stvorili fronto P. F. S. iz Slovenije za enotni nastop na kongresu.

Učiteljstvo ima po vsem tem pravico da stavi na nas isto vprašanje: kaj nudite vi nam?

S tem, da so učitelji postali člani F. S., dostopne so jim vse ugodnosti F. S., svratišča kolonije, skratka vse, kar F. S. premore. Najbolj pereče je vprašanje voznih olajšav. Dijaštvo ima vobče po naredbi s 30. novembra 1921 pravico do četrtninske vožnje po progah državne železnice in polovične po progah Južne železnice a to v grupah od najmanj 10 oseb; za ferijalce velja ista ugodnost, le da oni morajo tvoriti grupe od najmanj 5 oseb. Te ugodnosti se ferijalci poslužujejo z Dačko legitimacijo; že lani je uprava F. S. zahtevala od Min. saobračaja posebno Nastavniško legitim., ki bi jo uporabljali vsi v F. S. včlanjeni profesorji in učitelji. Toda Min. je Upravo zavrnilo z ugovorom: Kaj zahtevate vi za učitelje, ko pa v svojih vrstah razen nekaj desetoric idealistov nimate pokazati nastavnikov!

Tudi v F. S. se je dijaštvo v l. 1920. vpisalo na riziko delno uspelo in delno propadlo. A vendar se je borilo še naprej v zavesti, da more le v skupni organizaciji doseči svoje cilje.

Že lani so se učitelji in profesorji v F. S. vozili z Dačko legitimacijo, kot z edino veljavno ferijalno legitimacijo. Uprava F. S. je pred kratkim dobila od Min. saobračaja zagotovilo, da bo Dačka legitimacija veljala letos i za učitelje in ne samo praktično, temveč tudi teoretično.

Upravni odbor F. S. je pripravljen, da vrne vsem učiteljem, ki bi se letos vpisali v F. S., a se ferijalnih ugodnosti ne mogli posluževati članski prilog za centralo, oziroma da ga pridržijo kot članski prilog za naslednje leto.

U. O. F. S. hoče s tem naznačiti, da nima namena učiteljstva opleniti, temveč samo želi, da bi s svojim pristopom v F. S. učitelji podčrtali upravičenost zahtev F. S. in da bi stali rami ob rami z omladino v delu za narod.

Za pokrajinsko poverništvo Ferijalnega Saveza Ljubljana Maček Viktor, pokrajinski poverjenik F. S. za Slovenijo.

—f Počitniški izlet. V zadnji številki (18) je tiskovna pomota. Priglasenih ni 60 tovarišev in 15 tovarišic, temveč 60 tovarišic in 15 tovarišev.

Obrambni vestnik.

—ob Se že oglašajo in hujšajo ljudstvo na učiteljstvo — namreč podeželski župniki ki jim je kajpada greben po volitvah silno zrastle. V ilustracijo sledeče: V majhnem kraju severnega obmejnega šolskega okraja službuje nadučitelj, ki »greni« župniku njegovo težko življenje s tem da mu uia povedati resnico naravnost v obraz. Resnica pa baje kolje oči — pravi pregovor — župnik trdi seveda drugače, da je namreč to »obnašanje nekulturnega človeka«, če se kdo drzne uveljaviti župnikovemu samodržstvu, nasprotno mnenje, kakor je to parkrat storil omenjeni učitelj. Zato pa je nujna potreba, radi tega tudi njemu življenje »zagreniti« in nahujskati ljudstvo nanj. In tega krščanskega (?) načela se poslužuje župnik v izdatni meri. Značilno je, da zahajajo ljudje k njemu po informacije glede poletnih oprostitvev — in to navadno takrat, ko jim je šolsko vodstvo obrazložilo, kdo samo more uživati ugodnost pol. oprostitvev. Župnik, ki ali ne pozna odredb glede pol. oprostitvev ali pa sramežljivo igra vlogo Pflata trdi in dopoveduje ljudem, da bi morali biti poleti oproščeni tudi taki učenci, ki pohajajo komaj 6. leto šole, pa jih šolsko vodstvo gotovo ni predlagalo v oprostitvev. In ravno v tem tiči vsa perfidnost farizejca. Ljudstvu je treba prikazati učiteljstvo v taki luči, da ga bo zasovražilo in ribarjenje farovških močitev v kalnem se bo vršilo nemoteno, njih slava in gloria pa bo rasla v nebotične višave. — Po njih delih jih boste spoznali!

Iz Jugoslavije.

— Službena pragmatika. Ministrski svet je na seji dne 4. t. m. razpravljal načrt uradniškega zakona. Ministru za izenačenje zakonov Marku Trifkoviču je naloženo da po končanih formalnostih predloži ta zakon narodni skupščini. Vsebinsko zakona je v osnovi ostala ista, kakor je v načrtu izdelan od prejšnje koalicijske vlade, z izpremembo, da se temeljne in položajne plače podvoje. Staremu načrtu so pridružena tudi dopolnila zakonodajnega odbora in pa dopolnila vlade. — Predpogoj za izvedbo je redukcija uradništva in davčni zakon.

10

Program UJU.

(Temeljne smernice za razpravo.)*

(Referat g. Jovo P. Jovanovića, člana Glavnega Odbora UJU. »Naloge učiteljske organizacije v ujedinjeni domovini Srbov, Hrvatov in Slovencev«, podan na državni učiteljski skupščini v Sarajevu, 1. 1922.)

3. V POGLEDU IZPELJAVE POUKA IN VZGOJE V NARODNIH ŠOLAH.

Normalni učni načrt.

Pouk in vzgoja v narodnih šolah se uravnava po obče določenem učnem načrtu in programu.

Z ozirom na veliko važnost vprašanja, kako naj se uravnava pouk in vzgoja v narodnih šolah, da bodo v polni in največji meri odgovarjale svoemu namenu, se predlagajo te-le zahteve:

Temeljna načela za sestavo učnega načrta.

1. Kdo naj sestavlja načrt. Izdelava načrta in programa za pouk in vzgojo v narodnih šolah mora biti poverjena vsakomur najkompetentnejšim osebam za ta tako važen posel: ti naj bodo: najboljši zastopniki poedinih predmetov, katere vsebuje učni načrt narodnih šol in najboljši in najizkušenejši šolniki narodnih šol.*

2. Enoten učni načrt za vso državo. Radi velikega vpliva, ki ga ima narodna šola na državni in nacionalni razvoj, zahtevajo državni in nacionalni interesi sestavo splošnega in enotnega učnega načrta za vse narodne šole v državi. Odstop od predpisanega programa se more dovoljevati samo tedaj, kadar to zahtevajo nepremostljive ovire prebivalstva ene oblasti ali kadar nastopijo izvanredne razmere toda vsakokrat samo po predhodnem odobrenju centralne državne uprave na predlog oblastva šolske uprave.

3. Učni jezik in črkonis. Pouk v narodnih šolah se vrši v jeziku ali narečju, katerega govori večina prebivalstva v dotičnem kraju, toda vsak učenec in učenka se mora v narodni šoli naučiti tudi državnega jezika; enako mora vsak učenec biti deležen tudi pouka iz materinskega jezika, ako njegov materinski jezik ni učni jezik v šoli, v kateri se uči.

Vsi učenci in učenke narodnih šol se morajo v času šolanja priučiti obeh črkonisov, da se lahko poslužujejo cirilice in latinice in da dobro razumevajo vsa narečja državnega jezika.

4. Špecijalni učni načrti. Za vsako kategorijo narodnih šol mora biti izdelan poseben učni načrt in program; toda ker tvorijo vse kategorije narodnih šol eno organsko celoto in enoten šolski sistem, morajo tudi vsi posamezni načrti in programi biti poedine kategorije narodnih šol tvoriti celoto in biti le njeni sestavni deli. Zato se zahteva, da vse učne načrte in

programe za vse vrste narodnih šol izdelata ista korporacija ali komisija.

5. Minimalni in maksimalni učni načrt. Učni načrt mora predpisati v kolikem obsegu naj se obdelata učni predmet, v kateri šoli in v katerem razredu v normalnih razmerah, kar pa se lahko po nastali potrebi spremeni in dopolni na podlagi dovoljenja pristojnih šolskih oblasti.

6. Učni smoter pouka. V vsakem učnem programu mora biti za vsak poedini učni predmet na kratko izražen tudi smoter pouka iz dotičnega predmeta kakor tudi kratka metodična navodila radi racionalnejše izpeljave predmetnega pouka.

7. Učna pot. Pouk iz predmetov, ki se poučujejo v več razredih in tečajih zaporedoma se uravnava tako, da se pouk iz teh predmetov v višjih razredih in tečajih stopnjema razširja in dopolnjuje.

8. Razvrstitev predmetov in tedenskih ur po razredih. Učni program naj predpiše in določi dobo pouka posameznih predmetov z ozirom na njih uvrstitev v posamezne razrede vseh vrst narodnih šol: učni načrt naj na predpiše število tedenskih ur za vsak učni predmet in za vsak razred vseh vrst narodnih šol. Učni načrti in programi morajo biti v popolni harmoniji.

9. Relativno obilnatni učni predmeti. Omogočiti je, da lahko dečki in deklice narodnih šol, posebno v šolah za nadaljno izobrazbo, obiskujejo razen obveznih predmetov tudi neobvezne predmete ki bi jim v življenju koristili, kakor n. pr.: glasba, stenografija, daktelografija, umetno žensko ročno delo, književnost, tuji jeziki itd.

Učila za narodne šole.

Za dosego racionalnega pouka v narodnih šolah je potrebno, da se čimprej oskrbe vse narodne šole s potrebnimi učili. Radi tega se zahteva, da prevzame ministrstvo prosvete inicijativo za izdelavo potrebnih učil za vse vrste narodnih šol in to z osnovanjem državnih zavodov za potrebno izdelavo šolskih učil v državi ali pa s podpiranjem zavodov privatne inicijative, v svrhu nujne odpo-moči te potrebe in tega nedostatka.

Cenzura in monopol učnih knjig.

Za dosego racionalnega pouka v narodnih šolah so potrebne tudi dobre šolske knjige. V tem pogledu se stavlja sledeče zahteve: Interesi države in naroda zahtevajo da se ne smejo pustiti šolske knjige brez kontrole: toda interesi pouka in vzgoje v narodnih šolah pa zahtevajo, da ga pravica državne kontrole ne ovira slobodnega tekmovalstva v spiso-

* Demokratično bi bilo, da podajo svoje predloge tudi okrajne učiteljske konference. Ured.

»Slovenčevemu« grobljanu v nedeljski številki »Slovenca« povemo le to, da ma ne bomo sledili na pot njegove surove rovtarske žurnalistične in da se naša smer ne ravna po političnem vetru. Lepo se mu bodo zahvalili kolegi, da pod svoj spis poln surovih izrazov stavi podpis — »Učitelj«.

— Zborna seja višjega šolskega sveta za mesec maj se je vršila dne 4. t. m. pod predsedstvom dr. Stanka Bevka. Po odobritvi zapisnika zadnje seje je poročal predsednik o važnejših ukrepih višjega šolskega sveta v preteklem mesecu, od katerih omenjamo: Šolski mladini je prepovedano nositi znake društev in organizacij razen odznakov Ferialnega Saveza in Pomladka Rdečega križa. Istotako ni zabranjena nošnja svetinje s svetimi podobami, če niso obenem odznak kakega društva, ki je šolski mladini prepovedano. — Učencem srednjih in osnovnih šol je zabranjeno članstvo in vsakršno sodelovanje pri društvih s kakršnokoli politično smerjo: nihče ne sme biti član »Orjuna«. — Kakor na srednjih šolah se dovolijo tudi na meščanskih šolah ponavljalni izpiti iz dveh predmetov. — Uredilo se je vprašanje domačih pismenih nalog na osnovnih šolah z nerazdeljenim poukom. — Izdala so se navodila za postopek pri disciplinarnih preiskavah. — Pomožne učne osebe morajo napraviti usposobljenostni izpit, če služujejo nad 3 leta. — Nato sta poročala nadzornika za srednje šole o prošnjah za razpisane profesorske službe na srednjih šolah in učiteljskih v Sloveniji. Sestavili so se trojedni predlogi za imenovanja. Razpisanih je bilo 54 učnih mest: za 21 služb ni bilo prosičev ali pa so bili nezadostno usposobljeni, tako da so se mogli staviti le za 33 služb namestitveni predlogi. — Poročevalca za osnovne šole sta poročala o bolezenskih dopustih osnovnošolskega učiteljstva. O postopku pri reševanju prošni za dopuste se je vnela daljša debata, sklepanje pa preloži na eno prihodnjih sej. — Za nadučiteljico na dekliški osnovni šoli na Jesenicah se je imenovala Ema Pibrovčeva. — Potem se je izvedlo pet disciplinarnih slučajev osnovnošolskega učiteljstva, ena disciplinarna zadeva pa se je zaradi nadaljnjih poizvedb odstavila z dnevnega sporeda. — Končno so se sprejeli predlogi upravnogospodarskega poročevalca glede priziva neke občine proti izvršenemu preložitju glede preureditve okoliša šolske občine Ravne, sistemiziranja drugega katetskoga mesta v Murski Soboti in 13 upokožitev učnih oseb na osnovnih šolah.

— K književni tomboli Jugoslovenske Matice, Književna tombola, ki nam jo časopisje napoveduje, pomeni za nas Slovence kulturno manifestacijo prvega reda. Danes, ko je človeško življenje postalo tako ostro suho in mrzlo, tako rabimo glasov, ki nas spominjajo na one čase ko je imelo življenje še milejše robove. Kot takrat, ko so slovenske žene pobirale od hiše do hiše podpise za majsko deklaracijo, tako mora tudi uspeh te književne tombole biti historičen dokument naše narodne zavednosti. Dne 25. maja se bo slovenski narod zbral k svoji priljubljeni družinski igri igral bo za knjige. Zavedajo se, da to ni običajna prireditve, katere namen je samo gmotnega značaja. Večjo korist bo imela Jugoslovenska Matica od številu udeležencev, kajti lahko bomo rekli: »Toliko in toliko tisoč sočutnih rok je deklariralo s svojo udeležbo pri tej prireditvi vojno poravnati mednarodno krivico ki se nam je zgodila, podpisom mirovne pogodbe. Mi nečemo ljudstva vabiti z migljajem na dobitke, tudi če bi teh ne bilo, bi morala slična akcija uspeti. Apel na narod, kadar ga je pozvala Jugoslovenska Matica, ni bil nikdar zaman. Jugoslovenska Matica je društvo, ki ima svoje bivališče nad oblaki političnega življenja. Viharji strankarskega gibanja jo ne zadevajo. V tem je njena moralna sila in njena upravičenost pozivljati narod na kulturni davek, ki mu ga dolguje. Obračamo se sedaj na slovensko učiteljstvo s pozivom na njih kulturno in nacionalno poslanstvo med narodom, s katerim naj podpo našo tombolsko prireditve. Le potom učiteljstva more stopiti naša Matica v tesen stik z ljudstvom, le potom učiteljstva mu moremo povedati, da gre za velike stvari. Zaupamo in prepuščamo učiteljstvu nalogo pripeljati književno tombolo na dežel do velikega uspeha. Jugoslovenska Matica zasleduje pa še drug namen. Književna prireditve našega društva naj bo poizkusna mobilizacija narodnih sil, naj bo hrbenica, okoli katere se bo sedaj v pomladnih dneh Jugoslovenska Matica na novo razvila, na novo razcvetela v

drevo tako veliko, kot še nikdar poprej. Če nam slovensko učiteljstvo pripomore s svojo udeležbo tudi pri tem našem namenu, nam je uspeh že zagotovljen. Zato kličemo pionirski prosvetnega dela: »Na delo za Književno tombolo Jugoslovenske Matice!«

— Poziv učiteljstva na orožne vaje. Kakor razglasa vojaška oblast se imajo s 1. julijem vpoklicati na dvomesečno orožno vajo učitelji, rojeni leta 1895. in mlajši, ki so odslužili svoj kadetski rok in napravili izpit za rezervne oficirje v bivši avstro-ogrski vojski. Dokumente o oficirskem izpitu je poslati ali jih pa osebno prinesiti do konca meseca maja na komando vojnega okrožja. Na dvomesečno orožno vajo v svrhu pridobitve oficirskega čina bodo vpoklicani samo oni, ki bodo predložili omenjene dokumente do določenega termina. V nasprotnem slučaju bodo morali odslužiti svoj kadetski rok kot ostali vojaški obvezniki.

— Učenci in učence ljudske šole v Grizah pri Celju so poslali za pirhe neodrešenim bratom onkraj meje 453 Din 25 par.

— Sv. Križ pri Litji. Tukajšnje učiteljstvo je zbralo pri šolski mladini znesek 265 Din, 1100 znamk za Jugoslovensko Matico kot skromen prispevek za letošnje velikonočne pirhe neodrešenim bratom in sestricam onkraj meje. Čast zavedni mladini!

— Zadnja moja prošnja do tovarišev je imela popoln uspeh. Posredovali ste pri trgovcih. Dve nadarjeni in marljivi deklici sta dobili v trgovinah zelo dobro službo. Zadovoljna sta trgovca, zadovoljni deklici. V svojem imenu revnih, sedaj preskrbljenih deklic, sprejmite za človekoljubno delo iskreno zahvalo! — Imam še eno prošnjo. V šesti razred tukajšnje šole zahaja deklica (dobra računarka), ki želi vstopiti kot vajenka v trgovino, da prej ali slej otvori sama na očetovem domu trgovino, najraje z mešanim blagom. Po končanji šoli, 15. julija bi lahko takoj vstopila. Starši napredni in poštteni Tovariši! Zonet Vas prosim za posredovanje. Pokažimo narodu, da mu želimo dobro da čutimo z njim. — Šolski vodja: B. Andoljšek, Litija.

Naša kulturna organizacija.

—ko Ped. did. krožek v Mariboru. Kar eden ne zmore, to jih zmore več! Tako je sodila majhna četica mariborskih učiteljev in učiteljic, ko si je ustanovila koncem februarja v okvirju ped. did. kr. »delovno združenje«. Namen mu je: 1. Skupno proučevanje vseh panog pedagogike. 2. Kritično razmišljanje novih stremenj. 3. Skupno proučevanje važnejših poglavij iz šolskega dela. 4. Skupno pripravljane predavanj za redne krožkov sestance. — Tedensko dve uri žrtvuje četica skupnemu delu. Da se upozna s sistemom pedagogike, predeluje sedaj iz skript, prof. dr. Matičevića (ped. vis. šola v Zagrebu) teorijsko pedagogiko. Preko nekaj večji del, spominskih izrazov prodira s tem predavanjem v bistvo pedagogike, vidi razvojnih nebroj vzlov in spoznava veličastno zgradbo pedagoške vede. In da bi jih slišali, kako ob razmišljanju posameznih odstavkov v s a k d o dodaje iz svojih izkušni kako se krešejo misli ob misli, dokler se ne izkristalizira pa vendar rezultat, ki zadovoljuje večino in ki utegne roditi napredek v šoli. — Prihodnji tema je »pedopsihologija« in »telesni ter duševni razvoj šoloobveznega otroka«. Lepa, in jo člani že študirajo. — Želimo le, da člani delovnega združenja vztrajajo na započetem delu v dobrobit šolstvu in stanu, da jih pristopi še mnogo k aktivnemu sodelovanju.

Naša samoizobrazba.

—s »O zgodovini Slovenjgradca«, predaval pri Učiteljskem društvu za slovenjgraški okraj dne 8. februarja 1923 tov. Schechel.

—s »O slovnici v ljudski šoli«, predaval pri Šega Ivan.

—s »O nadzorstvu otrok v odmorih«, predaval pri Radovljiskem uč. dr. dne 3. marca 1923 tov. Drago Hude.

—s »O etiki kot vedi«, predaval dne 10. marca 1923 pri okrajnem učiteljskem društvu za ljubljansko okolico vseučiliški profesor dr. Veber.

—s »Samouprava v šoli«, predaval pri Ptuisem učiteljskem društvu, 11. januarja 1923 tov. Grögi Feliks.

—s »Učiteljevo delo«, predaval pri Smarskoroškem uč. društvu dne 10. marca 1923 tov. Šumer: 1. Šolsko delo je obilno. Radi ljudske

sodbe mora učitelj paziti na delo, ki ga ljudstvo dočim naj bo metoda poučevanja prosta. Razen popravljanja nalog so šolsko delo učila in pr. zbirke zgodovinskih, zemljepisnih in narodnokolišnih razglednic in kart, nadalje zbirke hroščev, metuljev, semen in umetnih gnojil istotako napisi in celo nagačene živali, ki nam jih pripravila za male izdatke v kratkem času »Tvorница učil v Ljubljani«. Šolsko vodstvo daje tudi obilo dela, zlasti radi točnega reševanja vlog in prošni nešolskih uradov. Delo v v šolskem vrtu smatrajo jasanti kot učiteljevo sportno razvedrilo. A sadonosnik, matičnjak, vinograd, trsnica, drevesnica, čebelnjak in zelenjad daje preobilo opravka učiteljevi energiji. Posebno koristno je delo učitelja v tajništvu kraljevega šolskega sveta. 2. Delo za organizacijo, ki nam je edina opora in zaslomba, naj bo složno. Že prijava novoudruženca mora biti samolastna, da pokaže edinstvo in trdnost uni-jo, ki veje v naših vrstah. Gmotno delo za organizacijo obstoja v točnem plačevanju društevne, v prostovoljnih prispevkih za učiteljski sklad in v podpiranju učiteljskogospodarskih podjetij, kakor učil. tiskarne, učiteljski konvikt, tvornica učil i. dr. Duševno delo pa se kaže z udeleževanjem skupščin in konferenc ter z objektivnim dopisovanjem v stanovskih listih. 3. Izvenšolsko delo učitelja je ogromno. Gospodarska panoga tega delovanja je večinoma borna, a tem obsežnejša in važnejša je kulturna panoga, ki zaposluje učitelja v javnih knjižnicah, telovadnicah, čitalnicah in v drugih društvih. Mnogo dela in truda mu dajo gled. predstave, pev. zbori, organizatorstvo in tudi občinsko tajništvo. Javnega političnega dela pa naj se nihče ne udeležuje. Edino, kar nas dela močne in ugledne, je sloga. To so pokazale vzgledne volitve v višji šolski svet. Tu se je pokazala naša ednost. Zato uveljavljamo vedno in vsepovsod znan rek: Vsi za enega, eden za vse! — Tovariši Volavšek in Zidar sta z dokazi negirala sprejem organizatorstva, kajti učitelj-organist je le hlapec cerkovnika in duhovnika. Pod nobenim pogojem naj ne sprejme učitelj suženskih orgel.

—s »O ustanavljanju mladinskih kmetijskih klubov« predaval pri Celjskem učiteljskem društvu dne 10. marca 1923 inž. L a h.

—s »O popravljanju zvezkov med učnim časom ter izven učnega časa«, predaval pri Celjskem učiteljskem društvu dne 10. marca 1923 tov. Petrovič.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl. Vitomilova železnica. Spisal Jos'p Korban, nadučitelj v Gornjem gradu. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena okusno vezani knjigi 14 Din.

—kpl. Jos. Zupanc: »Konserviranje sadja in vsakovrstne povrtnine za domačo uporabo«. Cena 15 Din po pošti 16 Din ter se proti gotovemu vplačilu naroča na naslov: Josip Zupanc, okr. ekonom v Ptuj. Na naročila brez vplačila se ne ozira. Položnice so na razpolago.

Književnost in umetnost.

—k Vitomilova železnica. Spisal Jos'p Korban, nadučitelj v Gornjem gradu. Vsebinska: Naša Majdica. — Majdica se dolgočasi. — »Vitomil naj pride...« — »Železnico napravite, pa pridemo«. »Ju-huhu! Kolodvor že imamo!« — Gospod inženir pride... — Gospod inženir se loti dela. — Gospod inženir prejme plačilo. — Sitnosti in težave inženirjevega pomagača. — Gospod nadgobar. — Gospod Andrej. — Gospod Andrej pripoveduje. — Skalariev Tonček dobi novega delodajalca. — Tončekov delodajalec se ponesreči. — S pticami selivkami. — Toplo priporočamo za vse šolarske knjižnice.

—k Jos. Zupanc: »Konserviranje sadja in vsakovrstne povrtnine za domačo uporabo«. Knjižica pod tem naslovom je izšla sedaj že v 4 natisu, kar gotovo govori za njeno potrebo in praktičnost. Na men ji je, da razširša spoznavanje raznih načinov konserviranja in uporabe sadja in povrtnin, upošteva pa predvsem one načine, potom katerih je mogoče v kratkem času in z malimi sredstvi konservirati velike množice ter tako oskrbeti gospodinjstvo s svežimi živili v dobi, ko teh v naravi ni mogoče dobiti. V potrebo racionalnega konserviranja nas uvaža poljuden pouk o bakterijah in njihovi kvarljivosti nadalje najdeš v I. delu knjižice vsa potrebna navodila o sušenju sadja ki ga pisec po pravici smatra za najvažnejši način njegovega konserviranja in o vkuhanju sadja, o napravljanju sadnih kompotov, sokov, odcedkov ter neopojnih sadnih pijač, o prirejanju sadnih zdrizov (želej) in mozg, sadnih pašt in sadnih sirov, raznih jagodnih vin in sadnih likerih. Poučuje nas torej o najraznovrstnejšem v vsakem gospodinjstvu možnem uporabljanju sadja, ki pri nas še dolgo ni tako, kakor bi si ga iz narodnogospodarskih ozirov smeli želeli. Pri oddelku o sadjevcu in hruševcu nas seznanja pisec z razumnim ravnanjem pri napravljanju te zdrave pijače, govori pa tudi o njenih napakah ter o njihovi odpravi, oziroma preprečenju. I. del zaključuje praktično navodilo o pripravljaniu sadnega kisa za dom in prodajo. Vsi mnogoštevilni recepti v knjigi so pre-

izkušeni in prirejeni tako, da se sadnokonserviranje izvršuje po njih ob najnižje mogočih izdatkih: iz istega vzroka razkazuje pisec razno uporabo sadja pri drugih narodih med prostim ljudstvom ki gotovo stremi po dobri kvantiteti in kvaliteti, skuša pa to doseči z najbolj omejenimi stroški. — Isto načelo opazujemo v II. delu ki govori o konserviranju povrtnin, in sicer o konserviranju v patentovanih steklenicah, v kislu ali v soli. Pri tem se ne obrača le na manj znano ali vsaj v kmetskijh gospodinjstvih manj navadno vkuhanje v konservnih in navadnih steklenicah, marveč daje tudi podrobna praktična navodila za obče udomačeno kisanje zelja in repe. — Kot dodatek zaključuje knjigo navodilo o konserviranju mesnih jedil, v patentiranih kozarcih, ki je posebno prilčno v odleznih krajih, kjer je inteligenca, n. pr. učiteljstvo pogosto prisiljeno klicati na pomoč oblasti, da dobi slabo a drago hrano v vaški gostilni. — Radi te tako raznovrstne praktične vsebine smo prepričani, da se ob knjigi ne bodo spodtikali niti najhujši protialkoholiki ker vsebuje recepte in navodila za napravljanje alkoholnih sadnih izdelkov: saj po drugi strani njim samim nudi dovolj navodil za brezalkoholno uporabo sadja. — Knjigo ki je pisana poljudno, preprosto in vseskozi lahko umljivo, prav toplo priporočamo našim gospodinjam, gospodinjiskim šolam in tečajem, kakor tudi učiteljstvu osnovnih in meščanskih šol, ki umeva svoje naloge v narodnogospodarskem delu med ljudstvom tudi v racionalnogospodarskem oziru.

—k Srpski Književni Glasnik od. 1. V. 1923. Nova Serija Knj. IX. br. 1, ima sledeči sadržaj: Crvene magle, odlomak iz romana Drag. Vasij: Osveta, pri-povetka, A. Lavdan: Pesma Putnika, pesma, G. Krkdec: Serafina, pesma H. Hajne: Vetrarovičeve binske scene, Dr. P. Kolendić: O filozofiji i filozofiranju (I.) P. Slankamenac: O Gogolju, J. Prodanović: Umetnički pregled: Pozorišni pregled: Ekonomski pregled: Politički pregled: Ocene i prikazi: Beleške. Stev. 1089.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Ponikva ob juž. žel. Šolska mladina naše šole je priredila v nedeljo, 22. in 29. aprila svojo šolsko prireditev z igro »Šivilja Klara« deklamacijami in petjem. — Igro je prav vestno naučila gđ. Vošniakova, ostalo učiteljstvo pa je pridno pomagalo. — Občinstvu so posebno prijale okusno in bajno opravljene vile in palčki ter čarobajna razsvetljava posameznih prizorov. — Otroci so igrali s temperamentom ter so bili v svojih vlogah zelo sigurni. Tudi uprizorjena pesem »Ciciban in čebelica« je izzvala obilo veselja med gledalci. — Splošno se mora priznati, da je izpadla vsa prireditve prav srečno in v občo zadovoljnost občinstva, ki je obakrat napolnilo razred. — Tako moralničen kakor tudi gmoten uspeh je bil prav dober. — Čisti dobiček je namenjen revni šolski deci in pa, da si nabavi šola lasten oder, ker izposojevati si vedno istega, napravlja preveč neprimlik. — Sološna sodba prireditve pa je bila da je posebno gđ. Vošniakova lahko zadovoljna z uspehi svojega truda.

Naša gospodarska organizacija.

—g Članarina in darila za Učiteljski konvikt. Tov. Trobei Matija, učitelj na Barju, 10 Din.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj priredi svoj majniški izlet v soboto, dne 21. maja t. l. v Teharje. Ob 10. uri dopoldan zborovanje v ondolni šoli po sledečem vzporedju. I. Zapisnik. II. Društvene in stanovske zadeve. III. Ustanovitve podružnice »Ferialnega Saveza«. IV. Slučajnosti in predlogi. V. Vprašalna škrinjica. VI. »O teharskih plemičih« predava tovariš Gosak. Po zborovanju izlet v Bukovžlak k Sodinu. Zaradi obeda naj se udeleženci zglasijo do 8. maja pri šolskem vodstvu Teharje pošta Štore. (Pevci in pevke prinesite Mohorjevo pesmarico s seboj). K polnoštevilni udeležbi vabi — odbor.